[2019] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 93

ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸ਼ਰਧਾ

ਬਨਾਮ

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2017 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1081)

13 ਦਸੰਬਰ, 2019

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿੱਖਿਆ/ਵਿਦਿਅਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ – ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ – ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ - ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤਰਜੀਹ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤੁਰੰਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2015-16 ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ/ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ, ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 30 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਲੰਘ ਗਈ ਹੈ - ਜੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਰਾਹਤ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - **ਆਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਪੰਡਿਤ ਬੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਯੂ.ਐਚ.ਐਸ.** ਅਤੇ **ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ** ਬਨਾਮ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚਾਲੇ ਟਕਰਾਅ। - ਮੁੱਦਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ -

ਕਿਹਾ: ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ - 30 ਸਤੰਬਰ, ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਭਾਵ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ - ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਜੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ- ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਖ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 14, 19, 21.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਛੇਦ 14, 19, 21 – ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ – ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1. ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਮੁੱਢਲੀ ਰਾਹਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ/ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਗੁਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਪਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

95 ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਦਾਖਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੇ ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 33.3 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8.2] [110-A-H; 111-A]

2. ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (i) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ

ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (ii) ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ - 30 ਸਤੰਬਰ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, 30 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਯਾਨੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ, ਜੇ ਦਾਖਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸਦਾ ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

XXXXXX

(iii) ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ / ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ/ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (iv) ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਗੁਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। (v) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੈਸਮੀਨ

ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਖ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰ੍ਹੇ 9, 10] [111-B-H; 112-A-F] [112-G]

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ **(2014) 10 SCC 521: [2014] 9 SCR 1122 - ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

XXXXXX

97 ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਆਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਪੰਡਿਤ ਬੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਯੂ.ਐਚ.ਐਸ. **(2012) 7 SCC 389: [2012] 6 SCR 876 - ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।**

ਇੰਦੂ ਕਾਂਤ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ **(1993) Suppl. 2 SCC 71;** ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਮਧੂ ਸਿੰਘ **(2002) 7 SCC 258: [2002] 2 Suppl. SCR 228;** ਨੀਲੂ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2003) 3 SCC 366: [2003] 1 SCR 562;** ਫੈਜ਼ਾ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ **(2012) 10 SCC 149: [2012] 7 SCR 528;** ਛਵੀ ਮਹਿਰੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸਿਜ਼

(1994) 2 SCC 370 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
(1993) Suppl. 2 SCC	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 4.2**

71		
[2002] 2 Suppl. SCR 228	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 5.1**
[2003] 1 SCR 562	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 5.1**
[2012] 7 SCR 528	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 5.1**
(1994) 2 SCC 370	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 5.2**
[2014] 9 SCR 1122	**ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10**
[2012] 6 SCR 876	**ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ**	**ਪੈਰਾ 2**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1081.

2015 ਦੇ W.P.; ਨੰਬਰ 32710 ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 25.1.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਐਮ. ਵੀ. ਮੁਕੰਦਾ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਧਵਲ ਮੋਹਨ, ਪ੍ਰਸਾਨਾ ਮੋਹਨ, ਵਾਈ. ਰਾਜਾ ਗੋਪਾਲ ਰਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਰਜਿਆ ਦਾਸ, ਜੀ. ਐਨ. ਰੈਡੀ, ਟੀ. ਵਿਜੇ ਭਾਸਕਰ ਰੈਡੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਜਾਤਾ ਬਾਗਧੀ, ਗੁੰਟੂਰ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ।

XXXXXX

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਲੰਘ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ?

2. **ਆਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਪੰਡਿਤ ਬੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਯੂ.ਐਚ.ਐਸ.**[1] ਅਤੇ **ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** [2] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੂੰ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 01.09.2015 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ 30.09.2015 ਹੋਵੇਗੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2015-16 ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ **ਜੈਸਮੀਨ**

ਕੌਰ (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤਰਜੀਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਵਾਪਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ (i) ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ii) ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ; (iii) ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

.....

[1] (2012) 7 SCC 389

[2] (2014) 10 SCC 521

XXXXXX

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.]

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ (i) ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ii) ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ; (iii) ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਅਧਿਨਿਯਮ, ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

4.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4.2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਇੰਦੂ ਕਾਂਤ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼**[3] ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਣ।

[3] 1993 Suppl. (2) SCC 71

XXXXXX

4.3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਵਰਗੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

4.4 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਢਲੀ ਰਾਹਤ ਬਹਾਲੀ ਹੈ।

4.5. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਰਪਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਵਿੱਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 226 ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਉਪਾਅ, ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਵੀ ਹੈ।

4.6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟੋਰਟ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਕੋ ਇਕ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

101 ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.]

5. ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ, ਭਾਵ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਡ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸੇ ਸਾਲ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਹੋਣ।

5.1. ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਮਧੂ ਸਿੰਘ**[4] ਅਤੇ **ਨੀਲੂ ਅਰੋੜਾ**

ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ[5] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੇਗੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸੀਟ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸਾਲ ਇਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਸੀਟ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ **ਫੈਜ਼ਾ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ**[6] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

5.2 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਪੱਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਛਵੀ ਮਹਿਰੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ** [7] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

5.3. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਇਕੱਲੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਭਟਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।

---

[4] (2002) 7 SCC 258

[5] (2003) 3 SCC 366

[6] (2012) 10 SCC 149

[7] (1994) 2 SCC 370

XXXXXX

5.4. ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਅਣਕਿਆਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੱਟ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ

ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਆਖਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਲੋਂ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5.5. ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(i) ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾ/ਸੂਚਨਾ ਬੁਲੇਟਿਨ/ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(ii) ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਾਮਨ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਸੂਚਨਾ/ਸੂਚਨਾ ਬੁਲੇਟਿਨ/ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

XXXXXX

(iii) ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(iv) ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੋਪ ਅੱਪ ਰਾਊਂਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ / ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5.6 ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ/ਕਾਲਜ/ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਛਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

6. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਰਾਹਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਭਾਵ 30 ਸਤੰਬਰ, ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸੇ ਸਾਲ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਾਖਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ?

6.1. **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ:

XXXXXX

"(a) ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਹੈ?

(b) ਕੀ ਸਬੰਧਤ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੀ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ?

(c) ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਢਾਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

(d) ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?

ਆਸ਼ਾ (Supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੰਦੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ:

“38. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।

38.1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (a): ਕੋਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਲਈ ਮੈਰਿਟ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

38.2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (b): 30 ਸਤੰਬਰ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਖਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ 15

ਸਤੰਬਰ, ਤੱਕ ਦੂਜੀ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਆ ਗੁਪਤਾ)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੀ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਿਆ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

XXXXXX

105 ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.]

38.3. ਪ੍ਰਸ਼ਨ (c) ਅਤੇ (d): ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ।

ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਐਕਟ, 1971 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਦ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਦਾਖਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

“39. ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਿਆ ਗੁਪਤਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਾਖਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੋਰਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6.2. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ,

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

7. **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਅਤੇ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਸਵਾਲ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੀ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ? ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

XXXXXX

7.1. **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਅਤੇ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਸ਼ਾ (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

“38. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।

38.1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (a): ਕੋਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਲਈ ਮੈਰਿਟ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

38.2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (b): 30 ਸਤੰਬਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਖਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ 15 ਸਤੰਬਰ, ਤੱਕ ਦੂਜੀ ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿਆ ਗੁਪਤਾ)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੀ 30 ਸਤੰਬਰ, ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਿਆ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

XXXXXX

38.3. ਪ੍ਰਸ਼ਨ (c) ਅਤੇ (d): ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਐਕਟ, 1971 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਦ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਰਾ 39 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ:

"39. ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਿਆ ਗੁਪਤਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਾਖਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ

ਤਹਿਤ ਕੋਰਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

7.2. ਹਾਲਾਂਕਿ, **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਰਾ 33 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"33.1. ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਭਟਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਮਿਡਸਟ੍ਰੀਮ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

33.2 ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਕੱਲੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

XXXXXX

33.3 ਜੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜੇ ਸੀਟਾਂ ਭਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ।

33.4. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ।

33.5. ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੈਰ-ਚੋਣ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਜੋਖਮ/ਮੌਕਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਣਉਚਿਤ ਸੀ।

33.6. ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੈਕਸਿਮ ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ 'ਗੈਰ-ਡੋਰਮੀਏਂਟੀਬਸ ਜੁਰਾ ਸਬਵੇਨਟ' ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਿਰਫ ਚੌਕਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੌਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਚਿਤ ਹੋਣਗੇ।

33.7. ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ, ਉਸਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

33.8. ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਟੈਲੀਸਕੋਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ, ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇ।

XXXXXX

109 ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.]

33.9. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

33.10. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, 2014 ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

8. ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਵਰਗੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ?

ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ (i) ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ii) ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ; (iii) ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਖਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

8.1. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ / ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ / ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ / ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

XXXXXX

8.2. ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ

ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਮੁੱਢਲੀ ਰਾਹਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ/ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਗੁਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਪਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਵਿੱਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ

ਦਾਖਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੇ **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 33.3 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

111 ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.]

9. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ/ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਤਰਕਹੀਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਾ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇ, ਅਸੀਂ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ/ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(ii) ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ - 30 ਸਤੰਬਰ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, 30 ਸਤੰਬਰ, ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਯਾਨੀ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ 30 ਅਕਤੂਬਰ, ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ, ਜੇ ਦਾਖਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸਦਾ ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

XXXXXX

(iii) ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ / ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ / ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ/ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(iv) ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਗੁਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(v) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, **ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਖ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। **ਆਸ਼ਾ** (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi